

Kapciozno isključujuća pitanja

Marijana Hameršak

Selekcija i isključivanje iz **balkanskog koridora**, odnosno **profilacija u koridoru** koja se isprva nominalno provodila prema zemlji porijekla, vrlo brzo je obuhvatila i druge naizgled fiksne i objektivne, a ustvari provizorne kriterije kao što su regija porijekla, izbjeglički itinerar i dr. U tom sustavu *ad hoc* "provjera" koji je bio primarno usmjeren na redukciju broja ljudi u koridoru, važno su mjesto - uz rasno profiliranje i brzinska, improvizirana jezična i kulturološka selekcijska testiranja - imala obmanjujuća, kapciozna pitanja o uvjetima i razlozima dolaska u Europu kojima su se policije zemalja duž koridora koristile osobito u posljednjim mjesecima koridora. Tako je, primjerice, u siječnju 2016. godine u odgovoru na pitanja slovenske policije o razlozima odlaska iz matične zemlje (koja je morala biti Sirija, Irak ili Afganistan, v. **SIA**) i očekivanjima od zemlje primateljice (koja je, kako je glasilo dogovor među državama duž koridora, morala biti Austrija ili Njemačka), trebalo navesti isključivo bijeg od rata i traženje međunarodne zaštite, dok je na pitanja koja su slijedila, a to su pitanja o planovima za spajanje s drugim članovima obitelji, nastavak studija ili zasnivanje radnog odnosa trebalo odgovoriti isključivo odrično. U protivnom su se i odgovori vezani uz rat i destinaciju ocjenjivali kao nerelevantni ili neistiniti, odnosno, slijedilo je isključivanje iz koridora. Dvadesetdvostrana Eman iz Sirije sljedećim je **riječima** opisala prevoditelja i ispitivanje u kampu u Dobovi u veljači 2016. godine nakon kojeg je vraćena (v. **pušbek**) u Hrvatsku:

Također je htio znati razlog zašto idem u Njemačku, osim rata u Siriji. Ja sam mu odgovorila da moj suprug tamo posjeduje boravišnu dozvolu. Tada nas je podijelio u dvije skupine: jedna je išla dalje, a druga je vraćena u Slavonski Brod. Ja sam bila u drugoj skupini.

Tako postavljena pitanja su, poput kapcioznih pitanja koja hrvatsko pravo izričito zabranjuje, imala za cilj "zbuniti ispitanika" i dovesti u pitanje njegovu vjerodostojnost (*Pravni leksikon* 2007). S obzirom da se njihova kapcioznost temeljila na tome da su se prakse i odgovori koji inače nisu međusobno isključujući (traženje međunarodne zaštite i spajanje obitelji, nastavak školovanja, zapošljavanje i sl.) definirali kao isključujući, o njima se preciznije može govoriti kao o kapciozno isključujućim pitanjima.

13. 1. 2023.

Literatura

Pezo, Vladimir gl. ur. 2007. *Pravni leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.